

'Dingen zien die er niet zijn' bij psychotische stoornissen

Even voorstellen..

- Marouska van Ommen
- Promotie-onderzoek tijdens studie Geneeskunde
- Onderzoek bij afdelingen Neurologie en Psychiatrie, UMC Groningen

Inhoudsopgave

- Introductie
- Doel onderzoek
- 'Zien', hoe gaat dat?
- Model 1: visuele hallucinaties bij Parkinson
- Eigen onderzoek
- Model 2: stemmen horen bij psychotische stoornissen
- Opzet huidig onderzoek

Introductie

○ Visuele hallucinatie (VH):

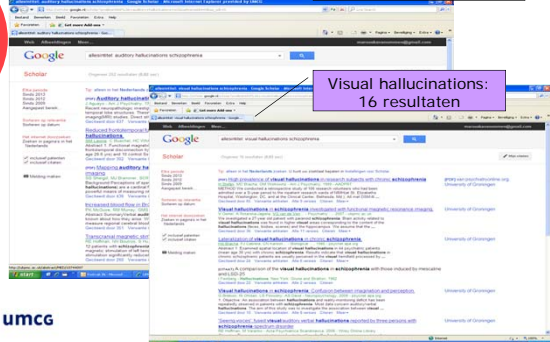
- waarnemingsstoornis
- dingen zien die er niet zijn
- in wakkere toestand
- geen 'bron' ervoor (geen misperceptie)

Doel onderzoek

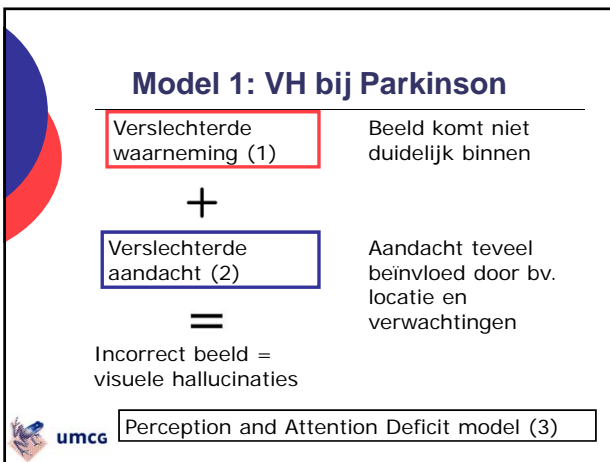
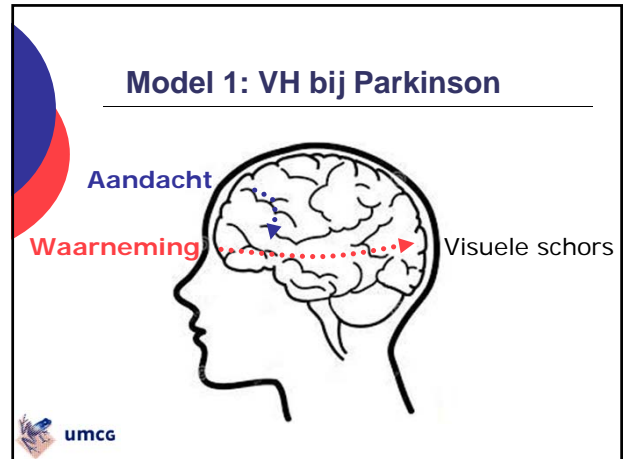
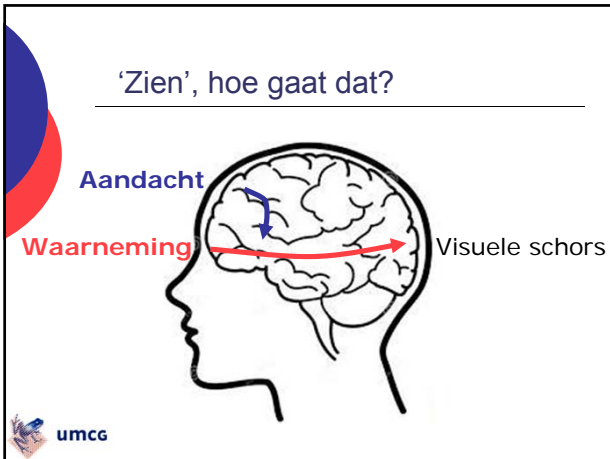
Auditory hallucinations:
262 resultaten

Visual hallucinations:
16 resultaten

Doel onderzoek

- Inzicht krijgen in:
    - het voorkomen;
    - de emotionele impact;
    - het ontstaansmechanisme
- van VH bij psychotische stoornissen

Eigen onderzoek: opzet

- GROUP data
- 1119 patiënten met een psychotische stoornis
- 589 controles
- Voorkomen en emotionele impact van VH
- Relatie van VH met waarneming en aandacht

umcg

Methodiek

Voorkomen en emotionele impact: *Community Assessment of Psychic Experiences (CAPE)*

Hoe vaak heeft u tijdens uw leven een bepaald(e) gevoel, gedachte of geestelijke ervaring gehad?	Kolom A	Kolom B	Hoeveel last had u van deze ervaring?
42. Ziet u wel eens dingen, mensen of dieren die andere mensen niet zien?	nooit	0	geen last
	soms	1	een beetje last
	vaak	2	hoog-waars last
	lijka altijd	3	veel last

umcg

Methodiek

Waarneming:

Emoties herkennen: neutraal, blij, boos, bang

Gezichten 'matchen'

umcg

Methodiek

o Aandacht:

- *Continuous Performance test-HQ*
300 letters achter elkaar

- Response Shifting Task

Schakelen tussen 2 regels:

- 1: 'links' zichtbaar → toets linkerkant toetsenbord, 'rechts' → toets rechterkant toetsenbord
- 2: 'links' zichtbaar → toets rechterkant toetsenbord, 'rechts' zichtbaar → toets linkerkant toetsenbord

Resultaten

Table 2: The lifetime prevalence of VH in non-affective psychosis and healthy controls, in percentages

Group	n	Prevalence	Never	Sometimes	Often	Almost always
Non-affective psychotic disorder	877	37.1	62.9	28.7	6.3	2.1
Schizophrenia	590	36.6	63.4	28.0	6.3	2.4
Schizotypal personality disorder	42	30.2	69.8	25.6	4.7	0.0
Schizoaffective disorder	99	47.5	52.5	32.3	12.1	3.0
Psychotic disorder NOS	88	37.5	62.5	34.1	2.3	1.1
Brief psychotic disorder	24	33.3	66.7	29.2	4.2	0.0
Delusional disorder	17	17.6	82.4	11.8	5.9	0.0
Psychotic disorder, substance-induced or due to somatic illness	6	16.7	83.3	16.7	0.0	0.0
Other	6	33.3	66.7	33.3	0.0	0.0
Missing	4	50.0	50.0	50.0	0.0	0.0
Healthy controls	561	3.6	96.4	3.0	0.4	0.2

Resultaten

o Emotionele impact patiënten:

- 23.0% geen last
- 34.2% een beetje
- 22.0% nogal wat
- 20.8% veel

o De frequentie van de VH verklaart 10% van de last die VH veroorzaken

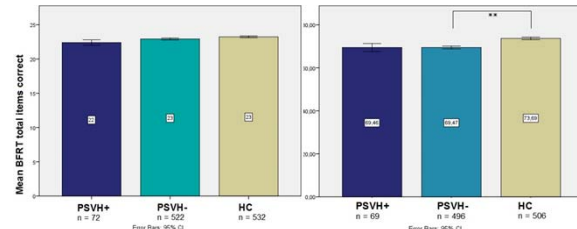

Resultaten

o Waarneming

BFRT: 3 groepen gelijk

DFAR: patiënten zonder VH slechter dan controles

Resultaten

o Patiënten met VH hebben geen minder goede waarneming dan patiënten zonder VH!

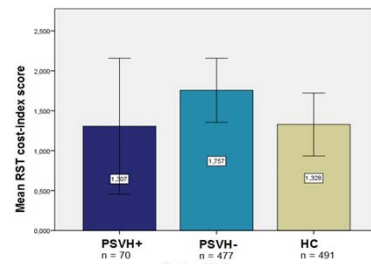
o Patiënten zonder VH hebben een minder goede waarneming dan controles, terwijl patiënten met VH niet anders scoren dan de controles.

Resultaten

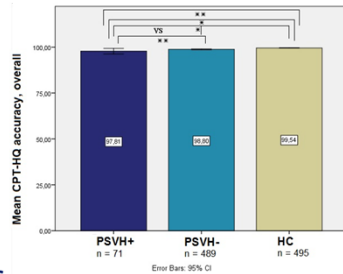
o Aandacht

RST: 3 groepen gelijk

Resultaten

o Aandacht

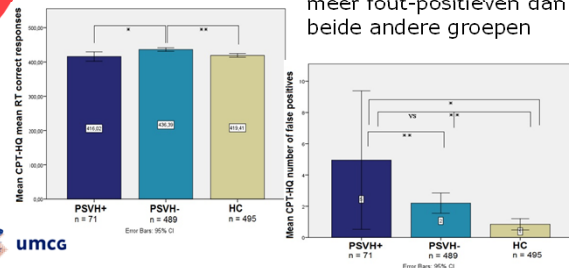

CPT: patiënten met VH minder accuraat dan patiënten zonder VH en controles

Resultaten

o Aandacht

CPT: maar.. patiënten met VH kortere reactietijd dan patiënten zonder VH en meer fout-positieven dan beide andere groepen

Resultaten

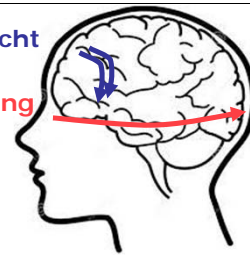
- o Samengevat:
  - patiënten met VH geen minder goede waarneming dan controles, patiënten zonder VH wél
  - patiënten met VH kortere reactietijd op aandachtstaak, meer fout-positieven, daardoor accuraat
- o Verslechterde waarneming en aandacht verklaarden VH in Parkinson, maar dus niet in psychotische stoornissen!
- o Hoe zit dit nu...??

Model 2: stemmen horen bij psychotische stoornissen

Aandacht

Waarneming

Visuele schors

Verhoogde aandacht -> betere waarneming, maar ook vaker fout-positieven. 'Jumping-To-Conclusions'

Eigen onderzoek - discussie

- o Kan deze 'verhoogde aandacht' de kortere reactietijd, meer fout-positieven, en de niet verslechterde waarneming verklaren?

Huidig onderzoek

- o Vragen:
  - Speelt 'verhoogde aandacht' ook een rol bij VH in psychotische stoornissen, net zoals bij stemmen horen?
  - Is het ontstaansmechanisme van VH in psychotische stoornissen anders dan bij de ziekte van Parkinson?

Huidig onderzoek

De testen

- 2 testen over zicht
Dezelfde als gedaan bij VH bij Parkinson
- 2 testen over aandacht
Dezelfde als bij gedaan bij Parkinson
- 1 test over gehoor
Dezelfde als bij stemmen horen bij psychotische stoornissen

Opzet onderzoek

De groepen

- 3 groepen
  - Patiënten met een psychotische stoornis met VH
  - Patiënten met een psychotische stoornis zonder VH
  - Controlegroep
- 17 proefpersonen per groep
- 18-55 jaar
- Patiënten: schizofrenie, schizoaffectieve stoornis, schizofreniforme stoornis, psychotische stoornis NAO

Opzet onderzoek

Procedure

- 2 bezoeken aan het UCP
- 1^e bezoek: 1.5 uur
  - geschiktheid
  - vragenlijst visuele hallucinaties
  - start afname testen
- 2^e bezoek: 1.5 uur
  - vervolg afname testen

We hebben nog proefpersonen nodig..

Referenties

- 1) Koerts J, Borg MA, Meppelink AM, Leenders KL, van Beilen M, van Laar T. Attentional and perceptual impairments in Parkinson's disease with visual hallucinations. *Parkinsonism & Related Disorders* 2010 5; 16(4):270-274.
- 2) Meppelink AM, Koerts J, Borg M, Leenders KL, van Laar T. Visual object recognition and attention in Parkinson's disease patients with visual hallucinations. *Movement Disorder* 2008;23(13):1906-1912.
- 3) Collerton D, Perry E, McKeith I. Why people see things that are not there: A novel Perception and Attention Deficit model for recurrent complex visual hallucinations. *Behavioral and Brain Sciences* 2005;28(06):737-757.
- 4) Vercammen A, de Haan EH, Aleman A. Hearing a voice in the noise: auditory hallucinations and speech perception. *Psychological Medicine* 2008;38(8):1177-1184.

Einde

Contact: m.m.van.ommen@umcg.nl
Click to add text

Vragen?

